

УДК: 37.011:008/009

DOI: 10.31891/2307-5740-2020-280-2-49

ЄЛІСЄЄВА О.К., БАБАК К.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

АНАЛІЗ СВІТОВОГО РИНКУ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ

Стаття присвячена аналізу ринку банківських послуг у світі. Були розглянуті основні показники оцінки діяльності банків, за якими було побудовано рейтинг світових банків. Проаналізовано вплив пандемії коронавірусу на розвиток та діяльність банків Європи

При аналізі впливу поширення пандемії коронавірусу на діяльність банків, було виявлено, що економічна шкода, заподіяна пандемією COVID-19, значною мірою обумовлена падінням попиту, а це означає, що немає споживачів, які купують товари та послуги, доступні у світовій економіці. Виявлено, що ринкова вартість капіталу найбільших банків Європи на початок 2020 року, серед яких HSBC Holdings PLC, BNP Paribas та Banco Santander, знизилась значним чином.

Визначено, що рейтинги банків найчастіше будують із застосуванням таких показників, як ринкова капіталізація або загальна ринкова вартість випущених акцій компанії чи банку в доларах.

При аналізі світового ринку банківських послуг, було визначено, що, при побудові рейтингів за активами банків, а також за капіталізацією на ринку, найбільшими банками, які втримували свої позиції протягом певного проміжку часу стали Промислово-комерційний банк Китаю, JP Morgan Chase та Bank of America.

Ключові слова: банківська послуга, ринок, світовий ринок, ринок банківських послуг, пандемія COVID-19.

YELISYEYeva O., BABAK K.

Oles Honchar Dnipro National University

ANALYSIS OF THE WORLD BANKING SERVICES MARKET

The article is devoted to the analysis of the banking services market in the world. The main indicators of bank performance assessment were considered, according to which the rating of world banks was built. The impact of the coronavirus pandemic on the development and operation of European banks is analyzed

Based on the analysis of the impact of the coronavirus pandemic on banks has shown that the economic damage caused by the COVID-19 pandemic is largely due to falling demand, which means that there are no consumers who buy goods and services available in the global economy. It was found that the market value of the capital of the largest banks in Europe at the beginning of 2020, including HSBC Holdings PLC, BNP Paribas and Banco Santander, decreased significantly.

It is determined that bank ratings are most often built using indicators such as market capitalization or the total market value of the company's or bank's issued shares in dollars.

Based on the analysis of the global banking market, it was determined that, in building ratings on bank assets, as well as market capitalization, the largest banks that held their positions for some time were the Industrial and Commercial Bank of China, JP Morgan Chase and Bank of America.

Key words: banking service, market, world market, banking services market, COVID-19 pandemic.

Вступ. У всіх економічних системах банки відіграють провідну роль у плануванні та реалізації фінансової політики. Різниця полягає у визначенні пріоритетів цілей та способу їх досягнення.

Європейські лідери та інституційні органи пропагують ідею тотальної приватизації виробничих засобів та державних підприємств, серед яких банківський сектор, особливо в країнах, що мають зобов'язання за меморандумом, оскільки, як вони стверджують, держава не може бути бізнесменом і приватизація сприятиме зменшенню державного боргу.

Актуальність. Банківський сектор завжди вважався одним із найважливіших секторів економіки для забезпечення ефективного функціонування її діяльності. Його значення як "життєвої сили" економічної діяльності у збиранні депозитів та наданні кредитів державам та людям, домогосподарствам та бізнесу є безперечним. Тому значної популярності набуває потреба у аналізі ринку банківських послуг. Цим питанням займалися такі українські науковці, як О.Д. Вовчак, І.Б. Заверуха, Ю.Д. Качаєв та Ю.І. Коробова. Дослідженням ринку банківських послуг було присвячено роботи видатних іноземних науковців та економістів, таких як С. Валдес, К. Гавальда, К. Барлтрон, Р. Джозлін, В. Заутер, Ф. Котлер, Ж. Ламбен, Ж. Матук, А. Муліно, С. Пауль, П. Роуз, Дж. Стенлейк, Дж. Сондерс, Ж. Стуфле та інші.

Виклад основного матеріалу. Ринок банківських послуг стає все більш конкурентним, тому надзвичайно важливим є позиціонування нових послуг. Глобалізаційні процеси у світі стали поштовхом до посилення процесів концентрації капіталу у банківському секторі більшості країн.

У 2019 році дванадцять найбільших американських та європейських банків отримали 77,5 млрд. доларів США за рахунок інвестиційного банкінгу, або на 3 млрд. доларів менше порівняно з попереднім роком, повідомляють дані Wall Street Journal та Dealogic [1].

Нижче наведено статистичні дані найбільших світових банків на початок 2020 року (рис 1).

Графічне зображення представляє провідні банки у світі 2020 року за ринковою капіталізацією. JP Morgan Chase очолив рейтинг у 2020 році, ринкова капіталізація склала близько 434 мільярдів доларів США.

Як лідер ринку, JP Morgan отримала 8,9% частки ринку, що на 0,3% більше, ніж у попередньому році. Але дохід від інвестиційного банку у американського гіганта зменшився більш ніж на 50 млн. доларів США з 2019 по 2020 рік.

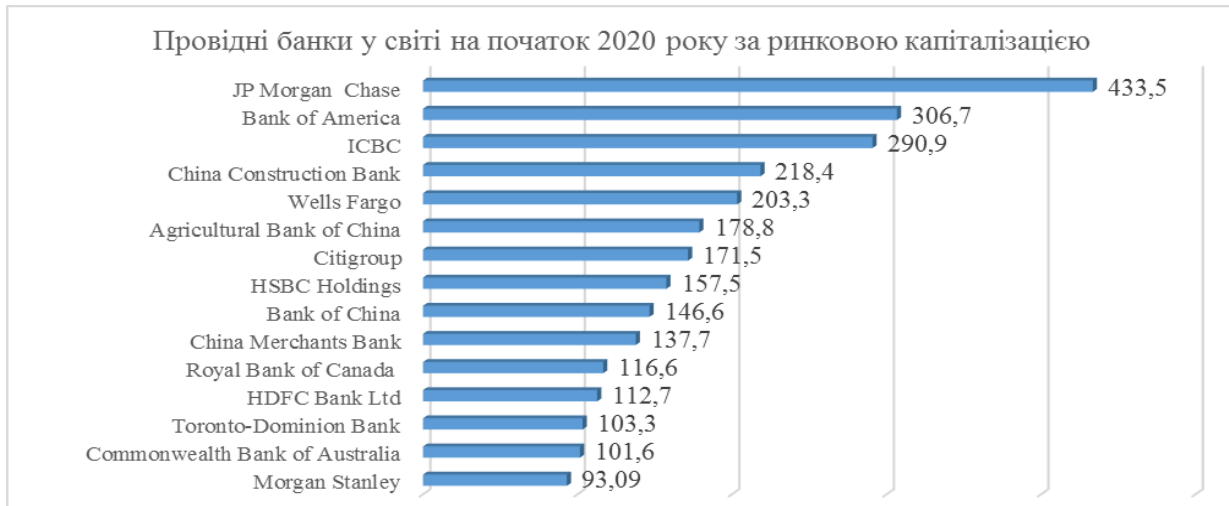

Рис. 1. Найбільші банки у світі 2019 року за ринковою капіталізацією

Джерело: розроблено автором на основі [2, 3]

Другий за величиною інвестиційний банк у світі Goldman Sachs на початку 2020 року мав дохід від інвестиційного банку в розмірі 5,8 млрд. доларів США та 7,5 відсотками частки ринку. Порівняно з потужним 2019 роком, установа з Уолл-стріт зазнала майже 7-відсоткового зниження доходів від інвестиційних банківських послуг.

Однак банк завершив 2019 рік із загальним чистим доходом у розмірі 36,6 млрд. дол. США, включаючи доходи за четвертий квартал у розмірі 10 млрд. Дол. США, що є найвищим кварталом з 2007 року.

Зважаючи на характер капіталістичної системи та практику купівлі-продажу акцій на публічних ринках, ринкова капіталізація може бути використана як приклад для думки широкої громадськості про власний капітал компанії, що робить її таким чином визначальним фактором при обчисленні інших теоретичних значень компанії та їх запасів: наприклад, оцінка запасів.

Кожен з провідних банків світу має ринкову капіталізацію до сотень мільярдів доларів США. Природно, що показник може здебільшого вимірювати публічно торгувані компанії, оскільки вони зобов'язані публікувати фінансові звіти. Основні міжнародні банки вже торгуються публічно, на відміну від менших фінансових установ або фінтех-компаній, що працюють у банківському секторі.

Ринкова капіталізація дає уявлення про величину розміру банку, але мало говорить про розмір його балансу. З цієї причини іноді аналітики віддають перевагу альтернативним заходам. Управління активами дає уявлення про загальну вартість активів, які контролює банк. Залежно від типу банку, розгляд джерел доходу може краще пояснити операційні пріоритети банку.

Далі представлено статистичні дані щодо ринкової капіталізації ринку банківських послуг у світі з 2016 по 2020 роки (рис. 2.)

Рис. 2. Ринкова капіталізація банківського сектору у всьому світі 2016-2020

Джерело: розроблено автором на основі [2, 3]

Ринкова капіталізація світового банківського сектору становила 5,3 трлн євро у другому кварталі 2020 року. Ринкова капіталізація - це кількість акцій компанії, помножена на ціну за акцію. У цьому випадку ринкова капіталізація сектору є сумою цієї метрики для всіх основних банків.

Економічна шкода, заподіяна пандемією COVID-19, значною мірою обумовлена падінням попиту, а це означає, що немає споживачів, які купують товари та послуги, доступні у світовій економіці. Цю динаміку можна чітко помітити в таких сильно постраждалих галузях, як подорожі та туризм. Щоб уповільнити розповсюдження вірусу, країни встановили обмеження на подорожі, тобто багато людей не можуть придбати рейси на відпустку або у відрядження. Це зменшення споживчого попиту змушує авіакомпанії втрачати заплановані доходи, тобто їм потрібно потім скоротити свої витрати, зменшивши кількість рейсів, які вони виконують. Без державної допомоги врешті-решт авіакомпаніям також доведеться скоротити кількість звільнених працівників для подальшого скорочення витрат. Така ж динаміка стосується й інших галузей, наприклад, із падінням попиту на нафту та нові машини, оскільки щоденні поїздки на роботу, громадські заходи та свята вже неможливі. Коли компанії починають скорочувати персонал, щоб компенсувати втрачений дохід, хвилюється те, що це створить спадну економічну спіраль, коли ці нещодавно безробітні працівники більше не можуть дозволити собі придбати товари та послуги, що не зазнали змін.

Незважаючи на очевидну небезпеку глобальної економіки, є також причини сподіватися, що цього найгіршого сценарію можна уникнути. З попередніх криз уряди дізналися, що наслідки спаду, зумовленого попитом, можна протиставити державним витратам. Отже, багато урядів збільшують надання грошових благ громадянам та забезпечують доступ підприємств до коштів, необхідних для зайнятості їхнього персоналу протягом усієї пандемії. Крім того, специфічний характер цієї кризи означає, що деякі сектори можуть отримати вигоду, такі як електронна комерція, роздрібна торгівля продуктами харчування та галузь охорони здоров'я - забезпечуючи принаймні деяке економічне зростання, щоб компенсувати шкоду. Існує ще багато змінних, які можуть вплинути на таке економічне відновлення - наприклад, зменшення пропозиції товарів та послуг для задоволення нижчого попиту може призвести до середньострокового дефіциту та зростання цін, - але є кілька причин думати, що при правильному поєднанні належних реакцій уряду та удачі деякі з найбільш апокаліптичних прогнозів можуть не здійснитися.

Нижче наведено дані щодо ринкової вартості капіталу найбільших банків Європи з початком пандемії коронавірусу (рис. 3).

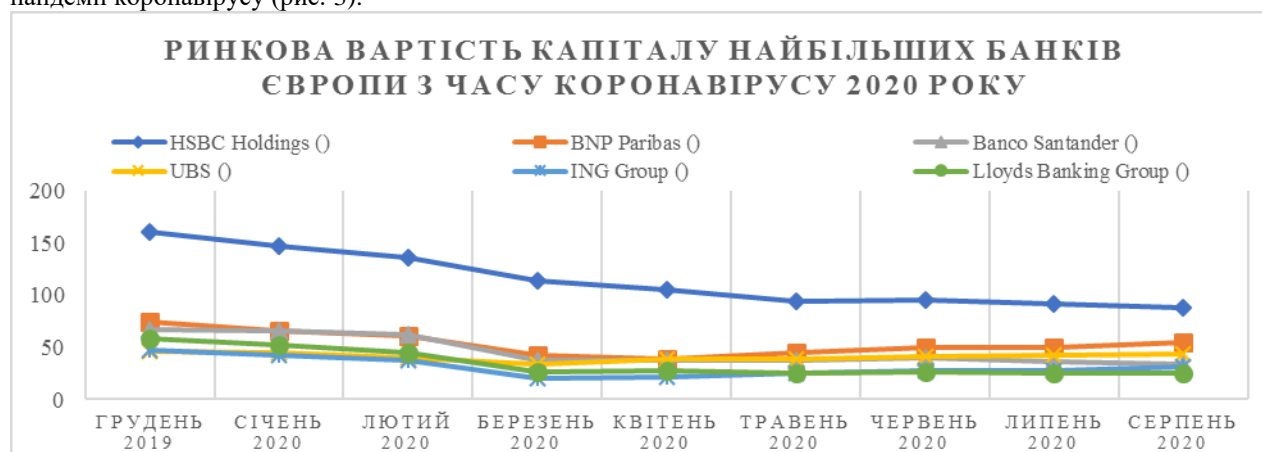

Рис. 3. Ринкова вартість капіталу найбільших банків Європи з часу коронавірусу 2020 року

Джерело: розроблено автором на основі [4, 5]

Ринкова капіталізація 100 найбільших світових банків склала 4,1 трлн євро у другому кварталі 2020 р. Вплив пандемії COVID-19 можна помітити за спадом у першій половині 2020 р., який мав значний вплив на фінансовий стан ринку в усьому світі.

Найбільша кількість великих європейських банків базується в Великобританії, Франції та Німеччині.

HSBC Holdings PLC був найбільшим банком в Європі на кінець 2019 року, загальний обсяг активів якого становив понад 2,4 трлн. До першої десятки банків увійшли три банки Великобританії, чотири французькі банки та один банк з Німеччини, Іспанії та Нідерландів відповідно.

Капітал першого рівня відображає фінансову силу банку, оскільки він відображає основний капітал банку, включаючи власний капітал та розкриті резерви. Регулятори використовують капітал першого рівня з метою забезпечення достатнього капіталу банків на випадок несподіваних збитків. Станом на початок 2020 року, HSBC мав найбільший розмір капіталу першого рівня серед усіх банків Європи, який мав понад 148 млрд. Доларів США. Хоча HSBC має найбільший капітал першого рівня, вони не увійшли до списку найкращих європейських банків для повністю завантажених коефіцієнтів капіталу CET1. [6]

На початок 2020 року російський банк Ощадбанк мав найвищу рентабельність активів серед найбільших банків Європи. Що стосується загальних активів, банк із головним офісом у Сполученому Королівстві (Великобританія) HSBC Holdings був найбільшим у Європі. Ще одним аспектом процвітання Ощадбанку було відношення доходності капіталу (РПЦ).

Прибуток до оподаткування відображає суму прибутку, яку компанія отримала до сплати податку на прибуток підприємств. По суті, це розрахунок вирахування всіх витрат з доходу, крім податків. Станом на початок 2020 року HSBC мав найбільший прибуток до оподаткування серед усіх європейських банків - майже 20 мільярдів доларів США. [7]

Іншим способом вимірювання сили, розміру та стану банку є його сукупні активи. Сукупні активи є одним з основних показників процвітання банку і визначаються як усі активи, що належать банку. Це включає готівку та залишки, позики та аванси банкам та клієнтам, а також боргові цінні папери. Найбільший банк Європи у 2018 році мав понад 2,2 трлн євро загальних активів. Ринкова капіталізація, яка часто використовується як вимірювання розміру компанії, обчислюється множенням кількості випущених акцій на вартість однієї акції. Ринкова капіталізація є важливою метрикою для інвесторів, оскільки її просто розрахувати, а також є хорошим показником для оцінки ризиків.

Після фінансової кризи стало зрозуміло, що багато банків працюють із занадто великим боргом і не мають достатньо власного капіталу. Відповідно до правил Базеля III банки повинні мати коефіцієнт капіталу першого рівня мінімум шість відсотків. За даними стрес-тесту Європейських банківських органів (ЄБА), сукупні національні результати показали, що європейські банки мали більший за необхідний обсяг капіталу першого рівня навіть за несприятливого сценарію.

У 2019 році всі перевірені європейські банки пройшли загальноєвропейський стрес-тест. Стресовий тест для всього ЄС проводиться для того, щоб оцінити здатність банківського сектору Європи протистояти потрясінню на ринку та забезпечити повторення фінансової кризи. За результатами тесту, згідно з яким банки повинні мати коефіцієнт понад 5,5 відсотка для повністю завантаженого капіталу CET1, 48 найбільших банків Європи оцінили від 6,4 до 34 відсотків.

Станом на січень 2020 року в Європейському Союзі функціонувало 5963 банків. По всій Європі в 2018 році кредитними установами було зайнято приблизно 2,67 мільйона фізичних осіб, а деякі банківські працівники стежили за понад двома сотнями клієнтів. [8, 9]

У 2020 році в Німеччині діяло майже на тисячу банків більше, ніж у будь-якій іншій європейській країні. Німеччина має три основні типи банків, до яких належать комерційні, ощадні (або Спаркассен) та кооперативні банки. Станом на 2018 рік кооперативні банки становили 879 з 1,78 тис. Діючих банків. У період з 2013 по 2017 рік майже тисяча кооперативних банків закрилася. [10]

У Європі німецький Deutsche Bank, який минулого року розгорнув переговори про злиття з Commerzbank, уклавши угоду, яка могла б значно зміцнити його базу активів, і іспанський Banco Santander слідує за французьким дуєтом BNP Paribas і Crédit Agricole, щоб завершити п'ятірку найкращих та найбільших банків Європи.

Висновки. При аналізі світового ринку банківських послуг, було визначено, що, при побудові рейтингів за активами банків, а також за капіталізацією на ринку, найбільшими банками, які втримували свої позиції протягом певного проміжку часу стали Промислово-комерційний банк Китаю, JP Morgan Chase та Bank of America.

Література

1. Dan Keeler. Emerging and Growth Markets, February 1st 2020 [Електронний ресурс] / Dan Keeler // Wall Street Journal. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.wsj.com/articles/emerging-and-growth-markets-01580659846?mod=searchresults&page=1&pos=10>.
2. James Cherowbrier. Leading banks worldwide as of July 2020, by market capitalization [Електронний ресурс] / James Cherowbrier. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.statista.com/statistics/1066007/leading-banks-ranked-return-on-capital-europe/>.
3. James Cherowbrier. Leading banks worldwide in 2019, by revenue from investment banking [Електронний ресурс] / James Cherowbrier. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.statista.com/statistics/1066035/leading-banks-ranked-return-on-assets-europe/>.
4. John Elflein. Coronavirus (COVID-19) disease pandemic - Statistics & Facts [Електронний ресурс] / John Elflein. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.statista.com/topics/5994/the-coronavirus-disease-covid-19-outbreak/>.
5. Огляд банківського сектору. Лютий 2020 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=43633516>
6. Абаева Н.П., Хасанова Л.Т. Конкурентоспособность банковских услуг. Монография. – Под ред. проф., канд. эконом. Наук Н.П. Абаевой. – Ульяновск: УлГТУ, 2012. – 118 с.
7. Summary: H.R.1 — 115th Congress (2017-2018) [Електронний ресурс] // United States Congress. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.congress.gov/bills/115th-congress/house-bill/1>.
8. Global financial institutions ratings criteria [Електронний ресурс] // Master Criteria. – 2010. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.fitchratings.com/criteria/banks>.
9. Єгоричева С. Б. Організація діяльності банків у зарубіжних країнах : навч. посіб. / С. Б. Єгоричева. – К. : Центр учб. літ-ри, 2007.
10. Чуб О. О. Банки в глобальній економіці: [монографія] / О.О. Чуб. – К.: КНЕУ, 2009. – 340,[4]с.
11. EU Banking Sector: The world's largest banking system in the world's largest economic space. Facts and Figures 2019/2020 [Електронний ресурс] / European Banking Federation. – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://www.ebf-fbe.eu/uploads/Facts%20%26%20Figures%202019.pdf>.

References

1. Dan Keeler. Emerging and Growth Markets, February 1st 2020 [Електронний ресурс] / Dan Keeler // Wall Street Journal. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.wsj.com/articles/emerging-and-growth-markets-01580659846?mod=searchresults&page=1&pos=10>.
2. James Cherowbrier. Leading banks worldwide as of July 2020, by market capitalization [Електронний ресурс] / James Cherowbrier. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.statista.com/statistics/1066007/leading-banks-ranked-return-on-capital-europe/>.

3. James Cherowbrier. Leading banks worldwide in 2019, by revenue from investment banking [Електронний ресурс] / James Cherowbrier. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.statista.com/statistics/1066035/leading-banks-ranked-return-on-assets-europe/>.
4. John Elflein. Coronavirus (COVID-19) disease pandemic- Statistics & Facts [Електронний ресурс] / John Elflein. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.statista.com/topics/5994/the-coronavirus-disease-covid-19-outbreak/>.
5. Overview of the banking sector. February 2020 [Electronic resource]. - Access mode: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=43633516>
6. Abaeva NP, Khasanova LT Competitiveness of banking services. Monograph. - Ed. Prof., Cand. economy. Nauk NP Abayeva. - Ulyanovsk: UISTU, 2012. - 118 p.
7. Summary: H.R.1 — 115th Congress (2017-2018) [Електронний ресурс] // United States Congress. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.congress.gov/bill/115th-congress/house-bill/1>.
8. Global financial institutions ratings criteria [Електронний ресурс] // Master Criteria. – 2010. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.fitchratings.com/criteria/banks>.
9. Yegorycheva SB Organization of banks in foreign countries: textbook. / SB Egorichev. - К.: Центр учб. літ-ри, 2007.
10. Chub OO Banks in the global economy: [monograph] / OO Chub. Forelock. - К.: КНЕУ, 2009. - 340, [4] с.
11. EU Banking Sector: The world's largest banking system in the world's largest economic space. Facts and Figures 2019/2020 [Електронний ресурс] / European Banking Federation. – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://www.ebf-be.eu/uploads/Facts%20%26%20Figures%202019.pdf>.

Надійшла / Paper received: 02.04.2020
Надрукована / Paper Printed : 06.05.2020

За зміст повідомлень редакція відповідальності не несе
Повні вимоги до оформлення рукопису
<http://journals.khnu.km.ua/vestnik/support.htm>

Підп. до друку 30.04.2020. Ум. друк. арк. 29,90. Обл.-вид. арк. 27,96.
Формат 30×42/4, папір офсетний. Друк різнографією.
Наклад 100, зам. № __/20

Тиражування здійснено з оригінал-макета, виготовленого редакцією журналу
«Вісник Хмельницького національного університету»
редакційно-видавничим відділом Хмельницького національного університету.
29016, м. Хмельницький, вул. Інститутська, 7/1, тел. (0382) 67-51-08; 77-33-63.
Свідоцтво про внесення в державний реєстр, серія ДК № 4489 від 18.02.2013 р.